

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — 4 koruny — hal.

Na pol roka — 2 „ — „

Na štvrt roka — 1 „ 20 „

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,

páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Najnovšia komédia.

Teplo a sparno je do zhytutia. V takomto horku fažko je robif na poli a ešte fažšej pracovníkom v dielnách. Nuž ale vzdor najväčšej fažkosti a dusnej sparnosti naložená, alebo potrebná práca vybaviť sa musí. Takto si pomyslel aj ministerpredseda Fejérváry. Naložená je aj jemu fažká veľmi fažká práca. Keď ministerstvo nastúpil, povedal on sám v tej jeho peknej reči, ktorú ako lekciiu z papierkov prečítal, že on len preto prišiel aby ten spor, ktorý medzi kráľom a väčšinou snemu panuje rozriešil a vyrovnal. Aj to povedal že je on prostredníkom medzi kráľom a krajinou, ktorý len cestu chce kliesniť ku tomu aby vláda parlamentárna zo stránky väčšiny snemu, teda z koalície vymenovaná bola. Sú toto pekné úlohy. Majú ony ale len tú jednu chybu, že sú veľmi fažké, najmä pre starého generála, ktorý celú svoju zásobu puškového prachu čo mal dakedy v mozgách už dávno vystrielal. Pohliadnime ale ako to vyzerá s tým sporom čo medzi kráľom a väčšinou snemu panuje a v čom má záležať to prostredníctvo aké Fejérváry na seba prijal.

Jestli sa tá okolnosť, že medzi kráľom a väčšinou snemu panuje isté nedorozumenie menovať môže sporom, to tento spor vskutku panuje. Kto ale tento spor zapríčinil? Nikto iný ako liberáli. A aj sám Fejérváry, ktorý včul tento spor chce vyrovnat', pracoval sám na tom aby tento spor, toto nedorozumenie tým hlbšie korene púšťaly do politického života krajiny. Ak veľmi sa liberáli cez 35 rokov jejich zvláštneho panovania proti krajine prebrešili, to sa nedá na chy-

tro vypočítať. A vo všetkom tomto pomáhal im Fejérváry. Ministerstva padali v Uhorsku jedno za druhým, Fejérváry ale v každom novom ministerstve ostal ako na plemeno vždy ministrom honvédstva. V tomto jeho úrade bral on podiel na tých nesčíselných zákonoch, ktorými liberáli a liberálne vlády krajinu oblažovali a z ktorých povstal ten spor a prišlo na povriešie to nedorozumenie, ktoré má včul on rozriešit' a vyrovnat'. Jedno staré porekadlo praví: kroz čo sa kto prehrešuje, kroz to býva trestaný. Môže sa to považovať ako prst Boží, že je práve Fejérváry splnomocnený k vyrovnaniu tohoto sporu. Pri vecách nepodarených, hovoria ľudia: čo si si navaril, to si včul zedz. Toto ozaj pasuje na Fejérváryho! Veď on bol, keď aj nie hlavným kucharom, to zaiste prvým kuchtom v tej liberálnej kuchyni v ktorej sa varily tie fajnské liberálne zákony a vládné narídenia pod ktorými ľud na žobrač vychádza a vandruje z vlasti. Aby sme tu iného nespomínali, tie cirkevno-politické zákony s celým inventárom čo ku ním patri, nemalý väčšieho podporovateľa a ochrancu ako bol Fejérváry. Ako sa nad tymito zákonmi odhlasovalo, Fejérváry jednostajne cestoval medzi Viedňou a Budapešťou, aby pre tieto zákony u svojich liberálnych priateľov vymodlikal sankciu kráľovsku. Čo že bolo Fejérváryho do cirkevno-politických zákonov? Veď on bol ministrom honvédstva. Áno, bol on ale aj nepriateľom cirkve katolickej a nepriateľom svätej stolice ostribomskej, z tej príčiny bo ho táto od jeho zákonne sobášenej manželky nechcela, bo nemohla rozlúčiť.

Z tejto príčiny nahneval sa barón Fejérváry na celú katolícku cirkev a aby sa vypom-

stvil, podporoval silou-mocou prešibanie cirkevno-politických zákonov. Nedá sa tajiť, že medzi inými liberálnymi zákonmi, ktoré liberálne vlády vo veľkom počte doniesly, aj tie civilné sobáše mnoho prispely ku povstaniu toho sporu a nerozumenia medzi kráľom a krajinou. Tento spor si len liberáli navarili. To je tá horúca kaša, ktorú má Fejérváry na chladno ofúkať jeho prostredníctvom.

Každé prostredníctvo je znakom dôvery. Čím vyššie stojí v spoločnosti ten, čo prostredníctvom udeľuje, za tým väčšie vyznačenie platí to pre prostredníka. Prostredníctvom udelené kráľom je znakom toho najvyššieho vyznačenia. Osobnosť takýmto prostredníctvom vyznačená, musí byť v každom ohľade dôvery hodná. V politickom živote zdá sa je to inak, bo ako hovoria politika nemá mravov. Ako prostredník kráľa zjavil sa Fejérváry v snemovni; hovoril a prednášal svoje plány v mene kráľa. Jeho prostredníctvom to samo sebou donášalo, že to mala byť tá najšlechetnejšia úloha, ktorú zastával. Fejérváry stojí ovšem v tej najšlechetnejšej službe, nestojí ale v službe tej najšlechetnejšej úlohy. Úloha je totiž pri voľbách zmlátený liberalizmus na nohy postaviť. Môže toto byť pre jednotlivých liberálov veľmi osožná úloha, šlechetná ona ale není. Liberalizmus vygazdoval s Tiszom, Fejérváry ho má znovu pozláciť, aby sa blištal a ďalej ľuďi slepil. Maly by nastať zas tie veselé časy liberálnej svatby, kde všetci povolaní a vyvolení tancovať budú ako židia na púšty kolo modiy liberalizmu, zlatého totiž telata. Ľud nech sa potí, pracuje, zdiera a vandruje do sveta. Nie k osohu ľudu je Fejérváry prostredníkom lež k osohu liberalizmu. Väčšina snemovne však nazrela do kariet liberálnemu prostredníkovi a hlasovala mu nedôveru. Prostredník bez dôvery tých, ku ktorým je poslaný, je ako lampáš bez sviečky a zvonek bez srdca. Prostredník bez dôvery, je voľačo takého, čoho sa ani vrabci nezľaknú. Toto celý svet nahliadne, Fejérváry to ale nenahliadne. Na jeho mieste by sa iný človek pekne zadakoval za takú hračku. Fejérváry to ani vtedy neurobil, keď ho snemovňa aj s jeho vládou sputnala na nohách na rukách, tým uzavretím aby právomocné vrchnosti nenasledovaly nekonštitucionálne nariadenia tejto ne-parlamentárnej vlády. A neustúpil s vládou jeho ani vtedy, keď právomocné vrchnosti takmer celej

krajiny postavily sa na stanovisko passivnej rezistencie a uzavierajú všeobecne v stoličných zasadnutiach a shromáždzeniach, že tejto vláde nebudú vyberať porcie a dobrovolne platené porcie nebudú odovzdávať, že nebudú vojakov assentirovať. Všetko toto je Fejérvárymu šmarrn, on má pred očima len to, ako by mohol umierajúci liberalizmus k novému životu povzbudiť.

Je toto veľké odhodlanie zo stránky Fejérváryho a tých kruhov čo ho k tomu nabádzajú a bolo by ono hodné druhej šlechetnejšej veci. Len toto odhodlanie primalo Fejérváryho ku tomu kroku, ktorý on v jeho osobnosti ako prostredník kráľov minulej soboty dňa 1-ho júla podujal. Povolal on v tento deň hlavných vodcov opozicionálnych stránok ku porade. Povolania dostali: *Franc Kossuth, gróf Julius Andrássy, gróf Albert Apponyi, barón Dezider Bánffy, gróf Aladár Zichy, Štefan Rakovszky, Kálmán Thaly, Ignác Darányi.* Povolani v tej mienke, že im Fejérváry daaký odkaz kráľov dá na vedomie, dostavili sa na toto povolanie. Nebola toto však ani porada, ani pojednávajúce, bo hlavní vodcovia opozicionálnych stránok ta sa vyslovili že sa oni s Fejérvárym ani s jeho ne-parlamentárnou vládou do žiadneho pojednávania nepustia. Fejérváry rozkladal jeho plány, kapacitoval, ba sa vraj aj vyhráždil. Vodcovia koalície ale neodstúpili od svojho stanoviska. Fejérváry zaiste ponížene a uslušne meldoval hneď do Viedne, že on už podujal prvý krok svojho prostredníctva. Bola toto tá najnovšia komédia. Komédia je veselohra; sú však aj smutnohry, ktoré sa nielen v divadlách ale aj na politickom dejišti odhrávajú. Rozmýšľal už nad tým Fejérváry? Prajeme mu aby si toho povšimnúl!

Kde není milosti, tam není požehnaní.

Slová tieto dostávajú smutnej platnosti dotýčene takrečených cirkevno-politických zákonov. Kolko kriku a hurtu narobili pred desiatimi rokami tí liberálni osvietenci, frajmaureri, židia a zvoditelia ľudu, keď bola reč o tom, že sa v krajine zaviesť majú tie civilné sobáše. Krátkozrakí ľudia sa nazdávali, že ako krajina aj tieto zákony dostane, všetko to tu k nepoznaniu ináč a lepšie pôjde. Čo sa však stalo? Jedny liberálne noviny, ktoré to zaiste najlepšie a najistejšie musia vedieť, o tom nasledovne píšu:

Tomáš Kossutány, učiteľ koložvársky zostavil výkaz o výsledku nutného civilného manželstva v prvom desaťročí jeho trvania. A nemilosrdné čísla dokazujú že v

tejto ctihodnej dobe, počet manželství a z týchto nasledujúcich pôrodov, nielen že sa nezväčšil, lež k tomu ešte aj značno klesol. Učený professor university v jeho hlbkej učenosti nehovori síce, že sú tomu tie cirkevno-politické zákony na príčine, predsa to však z každého jeho slova vidieť, že je zklamáný, nadevšetko keď si nasledovne vzdychá:

«Hej, a aké nádeje spájali sme s touto novou ustanovizňou zákonodarstva! Nakoľko veril spolu so mnou každý priateľ spomenutého civilného manželstva, ako bude svet po roztrhnutí tých zväzkov stredoveku do manželstva vstupovať, ako sa budú miešať a páriť. A viacej než my, veril to Dezider Szilágyi. Bol on o tom presvedčený, že všetky dievky a vdovy dostanú mužov, keď sa ten veľký jarmok otvorí. (Szilágyi, starý hriešnik, sa ale neoženil.) Aj to očakával, že rozličné vierovyznania a kroz to rozličné fajty, zavedú doposiaľ neslýchané miešanie, lepšie povedano križenie. Následkom čoho keď sa stará krv stredoveku občerství, nasledovať bude nové, čerstvejšie, silnejšie, a čo je hlavná vec, pracovitejšie pokolenie».

Takéto sladké a pekné sny mal starý Szilágyi o civilnom manželstve.

Z výkazov Kossutányiho vidieť, že sa všetky tieto pekné sny doposiaľ nevyplnily, ba ešte sa ani len nezačaly vyplňovať.

Oproti tomu vidíme, že počet manželství od roku 1895. klesne; počet pôrodov z nepoctivej lože ale zase s každým rokom rastie.

Miešanie rozličných vierovyznaní tiež nezodpovedá očakávaniu. V prvom roku, totiž z roku 1895. na 1896. poskočil počet miešaných manželství na 8 do 10 percentov. Od tých čias veľmi pomaly a v malej miere postupuje. Manželství medzi židmi a kresťanmi bolo roku 1896. 420. Roku 1902. ale len 340. V tomto ohľade liberáli a židia najviacej očakavali, no ale sa veru hrozne sklamali.

Ešte nepriaznivejší je ale počet pôrodov. V rokoch 1891—1895. padlo na tisíc duší 41·7 pôrodov; r. 1896. len 40·2. Tento počet klesol roku 1901. na 37·5 a r. 1902. poskočil len na 38·4.

Týchto desať rokov účinkovania cirkevno-politických zákonov predstavuje sa nám nasledovne:

Počet manželských zväzkov klesol.

Počet pôrodov z nepoctivej lože zrástol.

Počet rozlučených zväzkov manželských sa nepremenil.

Konečne počet pôrodov vobec tiež klesol.

V takomto svetle predstavujú nadnes účinkovanie cirkevno-politických zákonov samé liberálne časopisy. Ludová strana to hneď z počiatku predpovedala. I vystavená bola pre toto statočné vyznanie pravdy tým najkrutejším nápadom zo stránky židov a liberálnych osvietenecov. Nesplnilo sa teda ani to tak túžobne očakávané smiešanie kresťanstva so židovstvom.

Ako všetky liberálne pokusy, tak aj tento sa nepodaril. A na tento experiment bolo potrebné vidieť milióny štátnych peňazí a nepočítané tisíce z obecných kassí; pre toto bolo potrebné vystavovať už aj tak dost obta-

žený ľud zbytočným a daromným behačkám a nezaslúženým sekaturám.

Toto neobalené vyznanie liberálov len k tomu povzbudzuje našu ľudovú stranu, aby pri prvej zavdanej príležitosti a zákonnou cestou prísne žiadala revíziu cirkevno-politických zákonov.

Vážne napomenutie.

— Chlapci, len spolu držte. Buďte trpezliví, však nám jednú zas svítne, dostaneme nazpät vládu nad krajinou a potom bude delba. Ja síce odídem z kresla ministerského, ale duch môj v ňom zostane. Hľadte na Fejérváryho tak, ako kebych to ja bol. Však som ho ja spravil ministrom. Ten istý úmysel má čo ja, a práve tak sa bude odmieňať, ako som to ja robil. Vodcom vašim aj na pozatým ja zostanem. Nebojte sa, len vydržať. Jednota spojených protivládnych stránok nebude trvať na veky. Každý z vás nech robí, aby ten zväzok zoslabnul. My nesmieme dopustiť, aby liberalizmus padnul. Buďte jeho udatní bojovníci. Kto ako bude pracovať, takú odmenu obdrží.

Myslím takto sa lúčil Tisza od vládnych ablegátov keď miesto svoje oddal cechmeistrovi strany liberálnej, totižto Fejérvárymu.

Tak je! Liberáli sa ešte nepoddali, hoc viacerí zanechali ten brloch, kde im tak dobre bolo, a hoc mnohí voňajú, kde by našli takéto milé podstrešie.

Nesklopili oči k zemi od haňby, hoc podstúpili až špatnú porážku. Neutekali, ako to robievajú hriešnici ktorým viny na javo vyšly, a ktorých svedomie hryzie. Nie! Čo by aj, keď liberálna statočnosť všetko dovoľuje, čo k cieľu vedie. Či nevieme dosvedčiť tvrdenie naše s nepočetnými príkladmi? Na kofkých liberálov môžeme prstom ukázať: hľa, šliapateľ práva a spravodnosti! Hľa, vlastenec, ktorý bezočive berie trojaké platy? Hľa, bič ľudu chudobného? Oh, v pospolitom živote našom mnoho je takých tieňov, ktoré nezaslúžili hodnosť, ktorú obdržali, ktorých svedomie nie jedon priestupok tlačí a ktorých ľud náš ubiedený s bôlnym srdcom, a neraz ešte aj s kliatbou spomína. Oh, liberáli veľa previnili oproti ľudu, ktorý aj na nich ťažko pracuje. A túto dobu, ktorej šlapaje a následky po celej krajine vidíme, chce ustáliť Fejérváry a Tisza s odbojníkmi strany liberálnej? Nie, to nedovolieme! Či sme sa nedožili vželiakého nešťastia od strany liberálnej? Či nebolo už dost tej trpkosti a nespravodnosti? Kto je ten vlastizradca, kto hrúzovládu žiada? Kto tyranstvo oslavuje, a nie ľudskosť? Kto drancierstvo zveľbuje a nie ľudskosť? Ak je takýto medzi nami, tam ho na pranier, nech plujú naňho statoční synovia vlasti. Nebolo dost toho liberalizmu? Tak neklajte a nebedákajte, keď vás sužujú, a keď sa neujde vám každodenného chleba, čo by ste sa snáď aj potrhali v práci.

Nie bratia! Človek musí po spravodnosti túžiť a nie po biednom otroctve. A čo je liberalizmus? Či ste necitili neraz jeho ťažké úrazy? Nuž teda, čo hľadáte

medzi liberálmi? Pomáhať Tiszovi, Fejérvárymu a ich privržencom, keď ústavu našu, za ktorú toľko krve tieklo, zapovrhnuť, násilenstvá budú robiť? To nerobte. Ste kresťania a liberalizmus je nepriateľ cirkve. Šetríte statočnosť a krb váš rodinný. I tak ste dosť previnili sami oproti sebe, oproti spoluobčanom a oproti milej vlasti vašej, že ste sa dali svábiť, či zakúpiť, či naplašiť, či oklamať od liberálov. Hej, aj vy máte podiel v tom nešťastí, ktoré od dávna morí národ náš! Veď vás od kedy budíme, prosíme, napomínáme, aby ste boli silného presvedčenia občanovia a verní synovia cirkve? No, a či nás každý poslúchol? Keby sme boli v jednom tábore bývali, to by bol mohol prísť na nás Tisza, Fejérváry a Boh zná, akí šliapatelia pravdy a práva. Veď je nás katolíkov najviac v krajine, a čo dobrého vieme preukázať? Poukážem len na spisbu našu, ktorá len živí. Prečo? Pre ľahostajnosť. Ukážem na snemovňu, kde je tá silná katolícka strana, ktorá by tam mala byť? Prečo nenie? Lebo väčšina katolíkov postaví sa oproti cirkvi a so židmi, frajmaurermi a s protestantami volí liberála. Či to nie hanba. Lutujeme za viny naše a prebudme sa už raz. Buďme seba-povedomí a čistého ducha. Držme spolu, lebo Boh vie, že aké ešte nešťastie uvalí na nás liberalizmus. Sto a sto ráz sme vám radili: organizujte sa v každej obci, v každom okrese. Kde nemáte k tomu vodcov, sami buďte nimi. Robte za rod, za vlasť a za cirkev. Za seba a nie oproti sebe. Za kresťanstvo, a nikdy nič za liberalizmus.

Ondrej Hladký.

POLITICKÉ CHÝRY.

Kráľ v Ischli.

Kráľ dňa 4. júna preložil svoje sídlo na letovisko do Ischla, kam v útorok o 1 h. 44 m. dorazil. V letovisku s kráľom pobaví sa i viacej údov kráľovskej rodiny. Počas letovania kráľa spočívať budú teda všetky bežné politické otázky.

Fejérváry neide na letovisko.

Pisalo sa o tom že i Fejérváry nasledovať bude príklad všetkých veľkých pánov a do septembra odobere sa na letovisko do Gasteinu. Oproti tomuto chýru píše úradné noviny nasledovné: Fejérváry, ktorý vedel ak veľkú povinnosť vzal na seba keď prijal ministerpredsedníctvo, vzdor vysokému veku prinútený bude zaiste zrieknuť sa letného pokoja, bo nepretržene a všetko chce vynaložiť na to, aby kríza rozriešená bola a aby vo správe krajinskej nenastalo pretrhnutia. Prirodzená vec je, že vo všetkých ďalších krokoch jeho pojednávať bude s vod-

cami stránok v tej nádeji, že čo títo vodcovia uzavru, to stránky aj vyplnia — Fejérváry zamýšľa teda s vodcami politických opozicionálnych stránok ešte ďalej pojednávať, bár v sobotu dostal hodný košík. Je on vojak a myslí si po vojanský: nedajme sa.

O kríze.

O tejto krajinskej mátohe neni nič zvláštneho ku poznamenaniu. Všade sa však hovorí o tom, že sa vláda chystá zničiť uzavretia tých právopádnych vrchností, ktoré sa postavily na stanovisko passivnej rezistencie. S týmto krokom vlády započne sa pravdepodobne aj prenasledovanie úradníkov, ktorí nasledujúce uzavretia svojich patričných vrchností zdráhať sa budú plniť nariadenia ne-parlamentárnej vlády. Ak ďaleko to povede nedá sa predpovedať, istotné je však že to neposlúži ku oslave slobody.

Nové assignátky.

Za starších časov kedykoľvek prišli vlády v dajakých štátoch do peňažných zmätkov, pomáhaly si assignátkami. Bolo toto všade dešperatné gazdovstvo a nevedlo k nič dobrému. Fejérváry vo veľkých jeho súroch tiež týmto spôsobom chce pomôcť svojej vláde. I vydal takýchto nových assignátok v cene 52 millionov. Samo sebou sa rozumie, že taká vláda, ktorá nemá budžetného splnomocnenia, ktorej teda snem nevotoval ani príjmy ani výdavky, nemá práva takéto assignátky alebo obligácie vydávať. Fejérváry sa však o toto mnoho nestará, veď sa nielen zo žartu dal vymenovať za ministra peňažných záležitostí. Leží to v jeho vojanskej prírode, že si pomôže ako vie. Na jeho kommando musí sa mu pomôcť a musia sa aj tie assignátky vydať nech si tam v zákonoch stojí čo chce. Vláda toto pravda zpočiatku tajila v jej vládnych orgánoch. Istotná vec je však, že štátna tlačiareň tieto assignátky už 28. júna odovzdala finančnému ministerstvu. A tieto najnovšieho druhu štátne papiere vo finančnom ministerstve prevzal Vilhelm Püner, správca strednej štátnej kassy, pri prítomnosti úradníkov II. triedy ministerialného účtovníctva. Odovzdalo sa týchto assignátok:

453 kusov	500 korún	v cene korún	226.000
900	1000	« « «	900.000
2936	10.000	« « «	29.360.000
869	25.000	« « «	21.725.000
5158 kusov		korun	52.211.500

Poznačené je na týchto papieroch, že vydanie ich stalo sa na základe zákona 1870. XI. Vypúšťa ich v mene štátu Gejza Fehérváry, finančminister a Vilhelm Püner, kr. u. strednej kassy správca. Papiere tieto patria ku druhu novej štátnej dlžoby a financirujú ich peňažné ústavy: «Magyar Általános Hitelbank» a «Rakúsko-Uhorská Banka». Tieto assignátky vypustené sú na šesť mesiacov a vymení ich stredná štátna kassa. Táto skutočnosť sa nedá odtažiť. Známo je, že štátna kassa má ešte v zásobe 120 millionov zlatých v zlate. Vzdor tomu hovoria, že spomenutých assignátok ešte viacej millionov chcejú

vydať. O tomto však podáme zprávu až keď sa to stane. Vidno z tohoto, že si Fejérváry vie pomôcť. Čo ale na toto povie snem? Na všetko prichádza poriadok a Fejérváry prv alebo neskôr z tohoto šafárenia bude musieť pred snemom počty skladať.

Vláda a passívna rezistencia.

Na stanovisko passívnej rezistencie stavajú sa radom mestá a stolice a uzavierajú, že neparlamentárnej vláde nebudú ani porcie vyberať, ani dobrovoľne platené porcie odovzdávať, ba ani rekrútov assentirovať. Postavily sa na toto stanovisko doposiaľ nasledujúce právomocnosti: Hlavné a kr. sídelné mesto Budapešť, stol. Bács-Bodrog, mesto Debrecín, mestá Sopron, Segedín, Kečkemét, stol. Csanád, stol. Hajdu, obec Csákova, stol. Baranya, stolica Arad, stol. Pest-Pilis-Solt, stol. Veszprém, stol. Sáros, mesto Zombor, stol. Vas, mesto Pozsony, mesto Fiume. City rozhorčenia prejavujú sa teda všestranne po celej krajine proti neparlamentárnej vláde Fejérváryho. Nehýbu sa a nedávajú o sebe doposiaľ znaku života len také mestá a stolice, kde sú mameluci zakorenení. Čoho by bolo treba, aby sa aj títo prebudili?

Výhlady v budúcnosť.

Výhlady do budúcnosti sú ozaj krušné. Právomocnosť vyslovujú radom svoju nedôveru vláde a stavajú sa na stanovisko rezistencie. Fejérváry má ale aj na toto jeho odpoveď. Zdá sa, že sa chytí násilia a pošle právomocnosťam na krky kráľovských komissárov. Hovorí, že zničí protivládne uzavretia stolíc a právomocností mestských. Ovesí pravoty patričným úradníkom, vyzdvihne ich z úradov, na jejich miesto pošle úradníkov druhých a komissárov i nazdáva sa, že takto zlomí rezistenciu stolíc. V tomto smysle rozpisuje sa úradný listok a orgán Fejérváryho. Pobalamutí všeličoho, čo sa ani opakovať nedá a vyhráza sa, zaiste v mene Fejérváryho, že až budú stolice a mestá štrajkovať, veď im on vraj ukáže. Dobré, dobre. Keď ale tie stolice Fejérvárymu tiež voľačo ukážu, čo bude potom? Všetci sme my uhorskí obyvatelia asnáď neni v Rusku?

Föiispáni.

Föiispáni zdá sa nepoddajú sa všetci vláde Fejérváryho. Nektóri zložili celkom a neodvolateľne svoje úrady, nektóri zas držia s opozíciou. Tak v tomto zmysle dr. Zoltán Kállay, föiispán hevešský v dopise, ktorým zriekol sa úradu svojho do prosta ta sa vyslovuje, že protizákonné nariadenie neprevede a keď by mu takéto nariadenie poslali, sám sa postaví na čelo stolice a sriadi rezistenciu. Iván Urban, föiispán stolice a mesta Arad oznámil v stoličnom výborovom zasadnutí, že pod terajšou vládou neslúži a kým dostane svoje prepustenie odejde na vakácie. Franc Hertelendy, föiispán stolice Zala ešte 22. júna zriekol sa úradu a ostáva pevne pri tomto odhodlaní. Szechenyi, föiispán zo Sáriša poďakoval sa za úrad a neostane föiispánom. Gróf Zeno Csáky, skutočný tajomný radca, föiispán zo Spiša prvého júla išiel na

vakácie. Ku týmto pripojí sa zaiste i viacej föiispánov, Fejérváry bude teda mnoho tých komissárov potrebovať.

Viceiispáni.

Viceiispáni všetkých stolíc shromaždia sa o nedlho ku porade v Budapešti, kde vynesú spoločné uzavretie o tom, akým spôsobom majú previesť uzavretia svojich právomocností ohľadom passívnej rezistencie. Ku porade povolal viceiispánov, peštianskej stolice viceiispán Beniczky, ktorý v povolanií svojom označil, že porada táto je neni úradná. Písalo sa tieto dni o tom, že vláda viceiispána Beniczkyho z úradu vyzdvihnuť zamýšľa. Úradné noviny to veľ dementujú a píšú, že Beniczky nezavdal príčiny k jeho vyzdvihnutiu. Viceiispáni sa teda tiež hýbu. Kruh okolo ministrapredseda baróna Fejérváryho skrúca sa vždy užšie a užšie. Keď to tak pôjde, musí nahliadnuť, že sa krajina násilenstvami, teda neparlamentárnym spôsobom, spravovať nedá.

Z CUDZOZEMSKA.

Francúzsko.

Rozlúčenie cirkve od štátu vo Francúzsku je rozhodnuté. Patričnú predlohu tohoto zákona prijala francúzska komora 341 hlasmi oproti 233 v celej jej úplnosti. Môže sa teda povedať, že francúzski liberáli, frajmaureri a neznabohovia úplne previedli svoje bezbožné plány. Nad touto predlohou hlasovať sa bude ešte aj vo francúzskom senáte. Kedy sa to stane, či až v zime, alebo prvej, to je pobočná vec, bo neni výhladov, žeby táto predloha tam prepadla. Francúzsko neuznáva teda viacej katolicke náboženstvo. Nemá toto náboženstvo, ktorému táto krajina tolko je podľžna, žiadnych práv viacej. Či s týmto spokojní budú katolícki obyvatelia Francúzska? Čo podujmu proti tomu? Vatikán zaiste až vtedy rozhodne v tejto otázke, keď sa nad touto predlohou aj v senáte odhlasuje.

Nepokoje v Rusku.

Z Ruska dochádzajú tie najhroznejšie chýry. Na bojišti neudáva sa síce nič pamätihodného. Tým strašnejšie veci píšú sa ale o samom Rusku. Nič iného neslyšať ako zbúrenia a nepokoje zo všetkých krajov obrovského mocnárstva. V meste Lodz, kde sú veľké fabriky, padlo pri povstání robotníckom 6000 ľudí. Námorníci, matrózi na vojanských loďach Pobjedonoscev a Potemkin sa zbúrili a strieľali z kanónov na chýrne mesto Odessu, pričom zničený je celý prístav a o život prišlo mnoho ľudí. Cár teraz grófa Ignatiev-a, ako diktátora, poslal do Odessy s úplným plnomocenstvom k zavedeniu poriadku. Buričov na vojenských loďach odsúdia pravda na smrť. Či je to ale zadosťučinenie za tie mnohé tisíce nevinných obetí ktoré tomuto zbúreniu padly v obeť?

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt' roka 1 koruna.

Do Ameriky : Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vysoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Kreš'an» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Pokračovanie.)

Keď otec vkročil do chyže, objímal, boskával svojich a plakal od radosti.

— Ach, keď vás len Boh zachránil. Odpustite mi, že som vás odišiel. Ten kmín židovský oklamal ma, zle sa mi vodilo v tom cudzom svete, kde som mal nájsť to veľké bohatstvo. Ale len keď vy žijete. Čo ma tam po bohatstve. Neni to všetko pravda čo hovoria o Amerike. Aj tam musí človek mozoliť a ešte ťažšie ako tu. Zkúsil som čo je Amerika. Držme sa my len nášho a buďme spokojní s tým čo nám Boh láskavý požeňná.

— Veru áno, povedala manželka. Len keď si prišiel zpiatky, pojde to lepšie ako dosiaľ šlo.

Aj šlo, tak že Michal patrí dnes medzi lepších gazdov, a nešiel by do Ameriky čo by ho ozaj čakali zlaté bane. A dobre má. Kto má istý chlieb, nech neide do cudziny. Kreš'tania odchodia a sem sa tisnú židáci.

Ako pochodil Michal Orech, tak podobne oklamala Amerika Štefana Horeca aj so súdruhmi. Istý zvodník židovský písal im list, že ak pôjdu do Brazílie, každý jedon dostane 120 jutár zeme, pekný dom a potrebnú lichvu. Všetko toto namaľované bolo na papieri. Daro ich odhovárал pán farár keď boli uňho pre rodný list, nechceli uveriť, že je to klam, čo im sľubujú.

Odišli, ale pred odchodom prisľúbil Štefan pánu farárovi, že mu odpíše, ako sa im tam vodí.

Stalo sa toto roku 1900. 10-ho apríla.

O rok — 1901. 13-ho novembra — obdržal pán farár nasledujúci list :

Pochválen Pán Ježiš Kristus !

Veladôstojný Pán Farár !

Pekne ich prosím nech sa nehnevajú že im tak neskoro píšem. Len teraz mám trochu času k tomu, preto ponáhlam sa dať im na vedomie, ako sa mi tu v Brazílii vodí.

Veru milý môj Pán Farár nás poriadne oklamali, lebo z toho čo nám sľúbili nedostali sme nič. Nie že nám nedali 120 jutár zeme a lichvu, ale ani len psa sme nedostali. A tak vyplnilo sa to, čo nám oni napred povedali, že jaknáhle sem dojdeme, zrobja z nás otrokov. Tak sa aj stalo.

Odtedy zomrela mi žena a tak sám vláčim jarmo. Že kde sa podeli súdruhovia s ktorými som sem prišiel, neviem povedať. Úctive ich prosím veladôstojný pán farár, nech sú tak dobrý poradíť mi, ako bych sa dostal domov aj s mojimi štyrmi sirotami.

Ponížený služobník

Štefan Horec.

Hľa, jedon list z Ameriky.

Ten, kto ho písal s pomocou Všemohúceho Boha a dobrých ľudí horko-ťažko domov sa dostal. Prvá jeho práca bola, že šiel k pánu farárovi, a vyrozprával mu do podrobná čo prežil. Hrúza počúvať, nie to ešte zkusiť. Jedno-druhé rozpoviem vám o jeho ceste, aspoň budete vedieť ako tam v Brazílii slobodný občan stane sa otrokom a z človeka hovädo.

V stred apríla vydal som sa na cestu aj s celou mojou rodinou. Mimo nás šlo ešte šesť rodín, počal smutnú svoju rozprávku Štefan Horec.

Prv než by sme boli opustili rodisko, vyspovedali sme sa, prijali Svätosť oltárnu, šli sme do cintorína odobrať sa od našich zosnulých.

Ťažko nám bolo zanechať dedinu a známych našich. Skoro nám srdce puklo od žiaľu. Najväčšmi plakaly deti, ako čo by napred byly vedely čo čaká na nás v ďalekej cudzine. V Pešti sišli sme sa s 28 rodinami, ktoré tiež vandrovaly do Brazílie, a tak bolo nás dohromady 35 rodín. — V Genue asi 1700 ľudí sadlo na parolod, tí sa tiež ta usilovali, kde aj my. Boli to Taliani, týchto bolo najviac; Nemci, Horváti a Maďari.

Za kartu platili sme 40 korún, za to 24 dní a noci pluli sme na mori. Konečne dorazili sme do južnej Ameriky na nábrežie Santos. Tu nás už čakali, ráča vedieť kto? Vojaci s vytasenými bodákmi a sprovádzali nás ako lúpežníkov k železničnému vlaku.

Boli sme nastrašení a vzdychali sme : Bože sladký čo bude s nami? Vojaci boli skoro všetci černosi. Det naše veľmi sa ich bály, ledva sme ich vedeli ukrotiť, lebo oči černochovo strašne sa krútily.

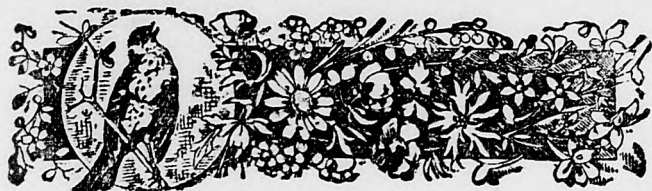
Keď sme vysadli na vlak, zapreli nás zo všetkých strán, takto sme sa dostali do mesta San Paulo.

Tu dovedli nás do veľkého staviska, ktoré podobalo sa k magazínu, kde sme osem dní čakali. Sem prišli majitelia rozličných sadov najat robotníkov.

My známi pohovárali sme sa, že k jednému pánovi stúpime do služby. Aj prišiel k nám jedon — hovorili, že je Portugalčan, ale my sme veru nerozumeli ani slova

z jeho reči. Povedali nám, že kávové sady budeme okopávať a oberať. Za okopávanie tisíc stromov sľúbili nám 100 korún, a za oberaných 50 litrov kávy 70 halierov. Aj to nám dali na vedomie, že každý stromček tri rázy musíme okopať, a tak za jedno okopávanie dostaneme 33 korún.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ 28. júna ráno skončil prehliadku nad viedeňskou vojenskou posádkou. Na simmeringskom cvičebništi prehliadol vymaširované delostrelectvo. Kráľ obzrel si so svojim vojenským sprievodom viac cvičieb a vyslovil dôstojníkom svoje uspokojenie. Na prehliadke udala sa i nehoda. Z jedného kanóna spadol jeden obecný delostrelec a zlomil si nohu. Ťažko raneného vojaka zaviezli do nemocnice. Po prehliadke jeho veličenstvo kráľ dal k sebe zavolať plukovního lekára, ktorý obviazal ranu delostrelca a spytoval sa ho, že ako je ranenému vojakovi?

Knieža Eitel Fridrich sa žení. Časopis «Berl. Tagbl.» píše, že knieža Eitel Fridrich, druhorodený syn nemeckého cisára Vilhelma, onedlho zaslúbi sa so Schaumburg-Lippskou kňažnou Alexandrou. Knieža Eitel Fridrich dňa 7. júla bude 22ročný. Kňažne Alexandre ale, sestre württembergskej kráľovny, dňa 9. júna minulo 26 rokov.

Kráľova vnučka v Schönbrunne. Z Viedne oznamujú: Jeho veličenstvo kráľ pozval svoju vnučku princeznu Alžbetu s jej manželom a dvoma synmi, aby budúcu zimu ztrávila v schönbrunnskom kaštieli. Kráľ má veľmi rád jednú dcéru nebohého korunného princa Rudolfa a žiada, aby jednu časť roka ztrávila kňažna Alžbeta, manželka kniežata Ottu Windisgraetza, zo svojou familiou uňho. Pre kniežatský pár a malých princov zariada v schönbrunnskom kaštieli osobitný byt.

Arciknieža Eugen cestuje teraz po Rakúsku na automobile. Na ceste vedúcej do obce Kuehl v Solnohradsku jeden malý sedliacky chlapec hodil na automobil kameň a vodiča trafil na nohu. Arciknieža Eugen na to pristavil automobil, bežal za chlapcom, chytil ho a potom ho zaviezol do Gollingu, kde odovzdal chlapca jednému zandárovi.

Dedič tureckého trónu. Knieža Resan minulé dni vážne ochorel. Knieža Resan má už 61 rokov. Za ním by bol nasledoval knieža Kemat, ktorý ale nedávno v 58. roku veku svojho života zomrel. V páde zomre aj knieža Resan, dedičom trónu bude knieža Jussuf Izzedin, syn sultána Abdula Asisa. Princ Jussuf Izzedin má 48

rokov a už teraz kolujú o ňom rozličné chýry. Tak hovoria o ňom, že sa zo svojho palácu v Skutari na asiatickej strane nechcel presťahovať do Carihradu, tak že ho museli k presťahovaniu prinútiť. Budúceho dediča trónu tureckého prisne strážia, aby nemohli spáchať naňho útok.

Bulharský panovník v Gemerskej. Bulharský panovník Ferdinand ztrávi každoročne viac týždňov na svojom statku v Pusztamezöve v Gemeri, kde sa zdržuje pod menom gróf Murány. Panovník došiel do svojho kaštieľa v Pusztamezöve dňa 24. m. m. a v stredu šiel na štvorke na Muráňsky zámok, ktorý navštevuje každý rok. 26-ho šiel panovník do kaštieľa svojho brata kniežata Filipa v obci Szent-Antal (stol. hontianska), bude asi týždeň poľovať. Potom sa vráti do kaštieľa v Pusztamezöve a bude tam ešte mesiac.

Púť do svätej Zeme. *Ferdinand Kaiser*, predstavený kláštora františkanského a uhorsko-krajinský komisár svätej zeme (bydlo Budapešť II. okres Margitkőrút 23) s povolením kardinála knieža-primása a najvyššieho predstavenstva svojho rádu, povede púť do svätej Zeme. Púť táto pohne sa 28 ho a 29-ho augusta b. r. a pristaví sa v nasledujúcich mestách: Fiume—Ancona—Loreto—Ancona—Brindisi—Alexandria—Kairo—Alexandria—Jaffa—Jeruzalem—Betlehem—Jaffa—Neapol—Rím (audiencia u jeho svätosti Pápeža) Ancona—Fiume—Budapest. Útraty cesty (s bydlom, potravou, vodičmi atď.) obnášajú I. trieda 1150 korún, II. trieda 825 korún, III. trieda 545 korún. Jestli sa na cestu do 500 cestovateľov prihlási, budú útraty o jednu tretinu menšie. Prihlásiť sa možno do 20 ho júla.

Zasypalo ho v studni. Z Pätkostolov sdeľujú, že v Ráczárosi Franc Vrecksó čistil jednu studňu. Keď bol na dne studne, múr sa srútil a nešťastníka zasypal. Vrecksu vytiahli zo studne hrozne dokaličeného.

Storočná ženská. V Reiterdorfe (na Morave) Barbara Köhlenova, vdova po jednom stolárovi, po tieto dni slávila svoje 100. narodeniny. Stará ženská je od 12 rokov vdovou a teší sa dobrému zdraviu. Má dobrú pamäť a celý deň vyšiva alebo číta.

Vo väzení zomrel millionár. Z Draždian sdeľujú: Viačasný millionár Fridrich, ktorého pre krivoprisažníctvo odsúdila súdna stolica na tri roky do väzenia, po tieto dni zomrel vo väzení. Mrtvolu millionára odviezli do pitviaceho ústavu lippskej university.

Štrajk žencov. Zo Szegszárdu oznamujú: V dombovárskom a tamáskom okrese stolice tolnanskej väčšina žencov štrajkuje. Štrajkujúci nútia kosiach žencov, aby prestali aj oni zať a poburujú i panskú čelad. Na požiadanie stoličného podžupana šlo do týchto okresov vojsko, aby udržalo poriadok. Pre narušenie verejného pokoja žandári 28 štrajkujúcich zaviedli do väzenia v Szegszárde. — Novšie sdeľujú: V tamáskom okrese na pustatine Medgyes 150 bírešov zprotivilo sa žandárom, tak že strážmajster prinútený bol streliť. Bíreš Michal Hajdič bol ťažko ranený. — Aj na južných stranách stolice vesprímskej sa búria robotníci. Asi osemsto bírešov

gazdovských sluhov a žencov z toľnanskej stolice s kosiarmi a vidlami prešlo totiž na územie vesprímskej stolice, čeláď v majeroch pobúrili a potom ušli s nimi ďalej. Žiadajú dvojnásobnú dennú mzdu. Vzbúrení robotníci prešli aj cez rieku Sió. Okresný hlavný slúžny oznámil vec podžupanovi Vesprímskej, načo z Vesprímu šly dve stotiny honvédov na osobitom vlaku proti štrajkujúcim. Krem toho pýtal podžupan dve stotiny vojska aj zo Stolného Belehradu.

Najstaršia ženská Nemecka žije v Spitzerdorfe v Bavorsku. Je to vdova po istom Ederovi a má 118 rokov. Stará ženská je i teiesne i duševne čerstvá a nedávno prekonala pešo polhodinovú cestu, aby si obzrela jednu slávnosť.

Z Detvy (st. zvolenská) píše: V stredu popoludní spustil sa v našom chotári strašný lejak, následkom ktorého sa potok tečúci dolu mestečkom veľmi rozvodnil. Tročné dievčatko vdovy po Jánovi Duducovi padlo do vody. Náhodou stál pri potoku obecní exekútor Karol Gragyer, ktorý vidiac nesfaste dievčatka, skočil do vody a s nasadením svojho života vytiahol dievča z potoka.

Vyznačený robotník. Minister obchodných záležitostí Jánovi Tessényimu, stolárskemu robotníkovi v Munkácsi udelil diplomu uznania a sto korún odmeny. Vyznačený robotník pracuje v jednej stolárskej dielni už veľa rokov.

Jubiläum. Leopold Sztankovits správca pánstva baróna Skrbenského v Prilesi (trenč. st.) sláviť bude tieto dni 50ročné jubiläum svojho úradovania. Pol storočia ztrávil v poctivej práci na jednom a tom istom mieste získajúc si úplnú dôveru a priateľstvo baróna Skrbenského a úprimnú úctu každého, kto s ním v potyku stál. Leopold Sztankovits živú činnosť vyvíňoval aj na poli spoločenského života, jeho dobroprajnosť voči pospeliťmu ľudu je známa na celom vidieku.

Zvláštna nehoda. 9ročného syna viedeňského kupca Philippa stihla zvláštna nehoda. V Badenských kúpeľoch (Dolné Rakúsko) výskriabal sa v parku na jeden starý dub. Chlapec za chvíľu chodil po strome, odrazu ale zmizol. Zpočiatku nevedeli kam sa podel chlapec, no potom im sišlo na um, že spadol do spráchnivelého pňa duba. Ponevác sa mohol chlapec zadusiť, zavolali hasičov. Ohňohasičia na viac miestach prepilovali mohutný peň a po dvojhodinovej práci nádapili na chlapca, ktorý bol už bez seba. Chlapca zaviedli na byľ jeho rodičov, kde o chvíľu prišiel ku povedomiu.

Odvážliví lúpežníci. Z Kremnice píše: Turčiansko-sv. martinský kupec s plátom, menom Grossmann šiel tieto dni na jarmok do Tekovského Sv. Kríža. On sám šiel po železnici a voz s tovarom sveril na svojho kočiša. Pri obci Jánoshegy napadli voz neznámi lúpežníci, kočiša streperili na zem a potom ho obesili na strom. Voz ale už nemali kedy vyrabovať, lebo sa blížili kupci z Mošoviec (st. turčianska) na čo lúpežníci ušli. Mošovčania našli kočiša na strome už mrtvého. Odvážlivých lúpežníka žandarmerija stopuje.

Prípravy ku voľbe predsedu francúzskej republiky. O šesť mesiacov bude si voliť Fraocúzsko nového predsedu. Loubet by sa mohol dať znova zvoliť, lenže on nechce byť už predsedom francúzskej republiky. Mieni sa utiahnuť od verejného života do tichej dediny. Prirodzené je, že sa vo Francúzsku už i teraz veľmi zapodieľajú s otázkou, že koho majú zvoliť v januári roku 1906. za nového prázesa. Najviac výhládov má na víťazstvo predsedu francúzskeho senátu Tallières, ktorý radikálne smýšľa a je republikánsky politik. Za kandidáta na predsedníctvo možno považovať i Doumera, predseda francúzskej vyslaneckej komory, no tento nemá už výhlady na isté víťazstvo.

Oheň. V obci Sebeskellemes (st. serišská) v piatok vypukol oheň, ktorý sa veľmi rýchle šíril. Z horely obecní dom, nemocnica, synagoga a dva domy aj s pobočnými staviskami.

Vražda pre dedičstvo. V obci Endröd (st. békésska) Štefan Fekete zahrdúsil svojho bratranca Jozefa Sanyiho, aby mohol zdediť po ňom jeho majetok v cene 400 zlatých. Vraha zatkli.

Nesfaste v bani. Vo wattenscheidskej bani pri Essene (Prusko) sossula sa baňa. Zem zasypala triadvadsať robotníkov. Posavád vytiahli z podrumov deväť mrtvol.

Utopil sa kočiš. Kočiš veľko-váradského mesiara Jána Fröhlicha vozil z rieky Körös piesok do vinohradu svojho gazdu. Rieka ztrhla voz a kočiš sa i s dvoma koňmi utopil.

Návšteva kúpeľov. V Piešťanoch bolo posavád 3100 kúpeľných hostov. — V Trenčianskych Topľiciach dľa poslednej 29. júna vydanej zprávy bolo 2371 hostov. Lanského roku v tom istom čase bolo tam 2180 hostov, teda tohto roku o 991 kúpeľných hostov viac. — V Čizi (stolica gemerská) do konca minulého týždňa bolo 305 a v Bardijove (stolica šarišská) 264 kúpeľných hostov.

Kreštania, kupujte len u kreštanov!

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho farchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Krmenie krotkých opic.

HOSPODÁRSTVO.

Kvitne, ale nerodí.

Dost ľahko najde sa v každej ovocnej zahrade taký strom, ktorý hoc často kvitne, nikdy nerodí. Toto veru neteší ani jedného ovocinára. Ale je to aj do jedu. Vidíš strom v úplnom rozkvetu, tešíš sa napred, že sa snáď toho roku neoklame, čo už viac ráz vykonal. Ale keď kvet opadne a nezostane po ňom ani hvólatko, veru sa zarmútiš, a keby si mal po ruke sekeru, istotne, že zotneš tento daromný a naničhodný strom. Škoda by ho ale bolo, lebo sa dá aj tomu odpomôcť, len treba vedieť ako. Pravda, kto neproboval, istotne tak mieni, že tu len sekera spomôže. Nie! Lebo ako všetky nehody a nešťastia, ktoré hospodára prenasledujú, majú svoju príčinu, tak ju má aj neúrodnosť stromu, a keď táto prestane, tak strom rodíť bude.

Jedon môj známy mal veľmi utešený sad, ktorý asi na päť jochov sial. S radosťou mi rozprával, že koľko sto metrických centov bocmanok bude on odvážal o pár rokov, keď stromy jeho rodíť počnú. Teda celý sad bol samá bocmanka. Ja som pochyboval v tom, a spomenul som jalovosť, neúrodnosť, ktorá aj vtedy môže povstať, keď strom bohato kvitne. On síce s počudovaním hľadel na mňa, ale smial sa na moje napomenutie, bo to bolo jeho presvedčenie, že ovocinárstvo len vtedy donáša, keď hospodár z jednej fajty (druhu) ovocia vie čím viac dopestovať.

Roky sa mňaly, stromky rástly a konečne došiel čas, keď známy môj ovociu sa mal tešiť. Stromy jeho bohato kvitly, ale úrody nebolo. Keď sa toto dva-tri razy opäťovalo, obrátil sa o radu k istému ckýrnemu ovocinárovi, a ten mu to povedal, že hoc neplodnosť stromu má rozličné príčiny, v tomto páde ale tak mieni, že stromy preto nenesú ovocie, lebo sú jednej fajty, a takéto stromy len málo kedy davajú obstojnú úrodu, preto je zapotreby rozličné druhy sadiť, aby sa prášok kvetín — od ktorého plod závisí — miešal.

Môj známy prijal radu, a medzi bosmanky sadiť aj iné stromy, ba aj včelín postavil v blízkosti, aby aj včely pomáhaly miešať prášok a s tým súrodniť kvet. Od toho času stromy hojne rodily.

Po tomto môže sa voľakto pýtať, že ako je to, že mnoho ráz ani také stromy nerodia, ktoré obsadené sú rozličnými druhmi ovocia. Pri bedlivom pátraní aj tu najdeme príčinu neplodnosti.

Jestli to vidíme, že aj bujný a silný strom zhodí so seba kvet bez toho, žeby rodil, zarežeme doňho na severnej alebo východnej strane, aby nedostal toľko šľavy, s čím zastavíme bujné jeho rastenie.

Keď ale slabé stromy kvitnú na prázdno, dopomô-

žeme im k rodeniu s hnojením, a to s takým trusom, ktorý istotne účinkuje. Najlepšia je s vodou dobre preriedená hnojovka, lebo tá zaraz vsiakne do koreňov stromu.

Neplodnosť stromu môže tiež zapríčiniť veľmi suchá alebo mokrá pôda. Mokrá treba vysušiť so spustením vody, suchú však polievať čistou vodou, keď je na to potreba.

Keď z týchto príčin ani jedna neplatí, tak pozorujme či kvet stromu nekazí hmyz, najmä jedon chľapatý chrobáček (*cetonia hirsuta*) lebo keď on vo veľkom počte napadne kvet stromu, sožerie v ňom plod, a tak znivočí úrodu jeho.

Mnoho ráz aj nepriaznivé počasie býva príčinou neúrodnosti, keď trvajúcí dážď zmyje prášok z kvetov, alebo keď tieto zhnijú od veľkej mokroty. Táto príčina zakape, jestli stromy strasieme z dážďu. To môžeme robiť aj v suchom alebo v tichom čase.

S týmto som ešte neudal všetky príčiny neúrodnosti, ale predsa poukázal som na mnohé. Neškodí preštepíť strom neúrodný, vezmúc prútky z takého, ktorý dobre rodí. Z.

Stav sejby a úrody.

O stave sejby a úrody došli ku krajinskému hospodárskemu spolku do 28. júna nasledujúce zprávy: *Baja*, zbožie prudko zreje; raž už žnú, zdá sa, že bude dobre sypať. V žite je mnoho prázdnych klasov; do polovice je zvalené, nemožno povedať ako bude sypať. Ovos stojí prostredne, kukurica veľmi pekne. *Békés-Csaba*, pri obilí sú výhľady na prostrednú slabú úrodu; kukurica následkom dážďov veľmi pekne stojí; krmu bude viacej ako vlani, bárs je na mnohých stranách chybná. *Érsekujvár*, oziminy pekne stoja, výhľady sú na dobrú úrodu. V žite je mnoho brandu. Raž počnú žať tento týždeň. Jačmeň je pekný, po nížinách je však v ňom mnoho divého ovsa. Ovos dobre stojí. Kukuricu po druhej ohrnuli. Cukrová repa je veľmi pekná. *Győr*, úroda je pekná, raž už začali žať. *Keckemét*, úroda je čo možno najlepšia. Menší gazdovia začali žatvu, bolo by treba suchého počasia, ináč obilie mnoho bude trpeť. *Kaposvár*, žatva započala sa vôbec 30. júna. *Kassa*, úroda bude vôbec dobrá. *Léva*, je veľa dažda, počasie je teplé, obilie je veľmi bujné, vôbec sa zvalilo; kukurica a krumpľe dobre stoja, pre tieto je počasie priaznivé, vôbec potrebné by bolo suchšieho počasia. *Losonc*, jarné a podzimné obilie dobre stojí. *Miskolcz*, počasie je stále teplé. 26. júna bola tu búrka s menším ľadovcom, v chotároch Cáh, T.-Keszé, Tapi Edelény narobil ľadovec mnoho škody. Žito, očakávajú, že dá 6 metrických centov, slamy bude málo, zrno je dosť dobre vyvinuté. Pri jarinách badať hrdzu. Raž je prostredná, jačmeň je pekný; ovos veľmi dobre stojí. Kukurica a krumpľe pekne stoja a dajú hojnú úrodu. *Moson*, raž začali miestami žať. Pri panských a väčších hospodárstvach sú výhľady na 10 do 14 metrických centov od jutra. *Nagy-Becskerek*, po peknom počasi boli s koncom týždňa búrky s ľadovcom a s hmlou. Začiatok týždňa bol

sparný, na to prišli dážde, ktoré veľmi dobre pôsobili na obilie. Žito a jačmeň začali žať, výhľady sú na dobrú úrodu. *Nagykanizsa*, v žite badať hrdzu, následkom dažďa sa miestami zvalilo. Raž je dosť dobrá, jačmeň a ovos sú pekné, krmu je hojne. Repice bolo málo. *Nagyszombat*, úroda bude vôbec dobrá. *Nagyvárad*, žatva sa započala; podzimné obilie sľubuje prostrednú úrodu. Jariny dobre stoja. *Nyitra*, žatva započne sa o osem-desať dní, v dolnej stolici sa už započala, v hornej Nitrianskej začne sa však až okolo 20. júla. Úroda, zdá sa, bude hojná, následkom dažďov zvalilo sa obilie na mnohých miestach. Krumple, kukurica, cukrová repa a burgyňa sú veľmi pekné, sena bolo hojne, len datelina ťažko rastie. *Pancsova*, posledné dni ukázala sa v žite hrdza, ktorá však len v neskoršej sejbe narobila škody. Včasnú sejbu už žnú a očakávajú 8 metrických centov od zajtra. Jačmeň je už zožatý a očakávajú 12 metr. centov od zajtra. Ovos je pekný; veľmi pekná je aj kukurica, a bude-li priaznivé počasie, dá veľmi hojnej úrody. *Pápa*, obilie — vynímajúc to, čo sa zvalilo — je veľmi pekné. Kukurica ako aj krumple pekne stoja. Slivák bude hojne, jablk a hrušiek menej. Vinič pekne stojí. *Szatmárnémeti*, pri priaznivom počasi sú výhľady na dobrú strednú žatvu. Sena bolo síce málo, tým lepšie sa ukazuje otava. Repa a krumple sú pekné. *Szentes*, obilie dá zlú úrodu; kukurica dobre stojí. *Szolnok*, dobrá stredná úroda. *Sopron*, po mnoho dažďoch nastalo teplé počasie, pričom sa obilie pekne vyvíja. Podzimina a jariny pekne stoja. Úroda bude vôbec dobrá. *Versecz*, raž a jačmeň sú zožaté, žito začínajú žať. Zo žita možno očakávať, až mu sparné horko neuškodí, 12 metrických centov od zajtra. *Zalaegerszeg*, zkosená repica je stredná. Raž dozrieva. Žitu mnoho škodilo zvalenie. Jariny, a nadovšetko ovos, pekne stoja. Kukurica a krumple v piesočnatej pôde pekne sa vyvíňujú. *Zenta*, podzimný jačmeň miestami už zožali, miestami ho už aj mlátia. Žito zraje pomali, ale pekne, začínajú ho vôbec žať. Skúša sa vôbec, že francúzske žito nehodí sa do našej pôdy a pre naše podnebie. Slama a klasie sa pri ňom doposiaľ pekne vyvíňovaly, včul ale ako dozrieva, vidieť, že zrno tohoto francúzskeho žita zostáva zelené a vo veľkej horúčosti sehne.

DOPISY.

Novézámky.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

Z nášeho mesta ešte snáď nikto nepísal do nášeho «Krešťana», čo veru nenie dobre, lebo zo všetkých krajov

by mali dochodiť dopisy, tak opovažujem sa ja dačo napísať. My máme tak dobrého, milého a pracovitého vyslanca v osobe veľk. pána Pavla Kovács, že málo je jemu podobných. Často navštevuje okres, obcuje s ľudom, a čo len môže vykoná mu. Takýto by mali byť všetci vyslanci, ale nie takí, akých aj teraz najdeme na strane liberálnej. Bol čas, keď stoliční páni aj na náš okres nasílili liberanta, a čo sme mali z neho? Bral plat za darmo a nič nerobil. Jasná ale povstala kresťanská ľudová strana, nedali sme si viac rozkazovať od stoličných liberálov, ale my katolíci spojili sme sily svoje, vykúrili liberálov a teraz okres je natoľko náš, že pán Kovács pri voľbách ani protikandidáta nemal. Ale aj zaslúži dôveru, a len prepíati liberáli, akých je žiaľbohu v Nitrianskej veru veľmi mnoho, hľadia na nebo krivým okom. Ale to nič, tým lepšie milujeme nášho pána vyslanca my. Živ ich Boh! Tak dobrého vyslanca má aj susedný okres vo Vahšele, aj toho jednohlasne vyvolili. No skalického pána vyslanca Jána Csernocha zná dobre každý ľudák, ba aj pán barón Ivor Kaas si vydobudli v žabokreckom okrese takú lásku, že liberál Majtényi hanobne prepadol oproti nim, hoc aj špatne podplácali. No prievidský okres nás zarmútil, ale ponevadž celá krajina vie, že akým spôsobom prišiel liberál Ďuro Csillaghy k tomuto mandátu, čo aj vyšetovanie dokáže, ktoré sa dňa 4. júla započalo, máme nádej, že kráľovská Kúria tomu prisúdi mandát, komu patrí, t. j. p. Kolomanovi Brestyenzskému.

Hej, pán Redaktor, tak zlomyseľných a nepriateľských liberálov nikde nenie, ako v Nitrianskej. Tu by v lyžičke vody utopili každého ľudáka, o čom svedčia tie, do neba volajúce prenasledovania, ktorým vystavení boli mnohí a mnohí ľudáci. Ako by sa aj nehnevali na nás, keď sme sa postavili oproti nim sme, ako sa to patrí na slobodného občana a statočného katolíka. Bárs by bol príklad náš povzbudil k činnosti všetky okresy a tak aby mnoho takých vyslancov sa mohlo dostať na snem, ako sú náš pán Pavel Kováč. Veru smutne, že my katolíci ešte ani teraz nedržíme spolu, a nevolíme si či do obecneho, či do stoličného výboru, či na snem čiro čistých ľudákov. Tak by to malo byť. Tak to sebou donáša katolícke seba povedomie.

Naši stoliční liberáli, ako vždy, tak aj teraz silou mocou nupomáhajú vládu, hoc nepoživa ona žiadnej dôvery a úcty. Nuž ale naši páni neznajú inú politiku ako liberálnu, bez tejto nevedeli by ani žiť ani umrieť. A tak práve preto slúžili otrocky každú vládu, a aby vydobudli priazeň vlády, a aby udržali panovanie nad ubiedeným ľudom, robili také neludskosti a nezákonnosti, ako si v krajine nikto nedovolil, pre ktoré sme my Nitrania do toho najhoršieho chýru prišli.

Nitrianski liberáli sa barónovi Fejérvárymu tešia práve tak, ako sa tešili grófovi Štefanovi Tiszovi. To už oni v krvi majú. Boja sa, že by ich ľudáctvo pokorilo, a dalo by sa toto docieliť, keby každý okres taký bol, aký je náš novozámsky okres.

Nuž nasledujte náš okres a tak padne potom i u nás v Nitrianskej moc liberálov. S Bohom *Verný ľudák.*

Dubodiel.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťane» uverejniť.

Z našej obce nenie nikde čo čítať, ako keby sme ani na svete neboli. Obec naša leží pod vysokým vrchom Inovcom. Obyvatelia sú sami roľníci. Chotár náš nenie ani veľmi dobrý, ale ani celkom planý. Úrody budú u nás biedne, bo pre ustavičné pršky nemohlo sa svojim časom siať a zemiakov nasadiť. Kde je trochu lepšie obilie, to nám jelene sožerú. Táto zver, ako aj divé svine narobia veľkej škody naším gazdom. Keby sme len mali dakoho, čo by sa za nás pred tunajším panstvom zaujal. Nenie to už totiž k vydržaniu, akej veľkej škody nám divá zver po roľach narobí. Prítomne nám kommasujú chotár, úfame sa, že sa pvi tomto chudobnému ľudu nestane krivdy. Keď by sa ale u nás prihodilo dačo, čo je poznamenania hodné, to zase odpíšem. Zatiaľ s Bohom

Jožko Dubovský.

Bučany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Kresťane».

Chcem aj ja cteným čitateľom «Kresťana» dať na vedomie, čo sa v našej obci robí. O našom obyvateľstve môžem len to písať, že sú zväčšej čiastky liberáli, ešte im nesvitlo. Pri poslednej voľbe jednostajne len pili. Aj sa im dostalo tej smradľavej pijatiky, no ale ešte viacej šeliakých sľubov. Po voľbe pravda akosi tie sľúbené veci pýtali, povedalo sa im: veď je už po voľbe a nedalo sa im nič. Dobre im tak. Keby si to len zapamätali a nahliadli, že ľud len na svoju vlastnú škodu je liberálnym, bo je liberalizmus všade len zkazou ľudu. Aký je ľud náš, to vidieť z nasledujúceho prípadu. Už od mnoho rokov je žid u nás krémárom a tento mal bydlu aj šenk v panskom dome. Panstvo však z akej príčiny z akej nie, vypovedalo bydlu židovi a krému dalo kresťanovi. Kde-inde by sa tomu ľudia holi tešili, že sa sprostia žida-krémára. U nás nie tak! Obecné predstavenstvo ponúklo židovi bydlu na obecnom dome a dalo mu ho ešte aj dľa jeho chuti zariadiť. Ide to ale ešte krajšie u nás. Od nepamätaných čosov stojí pred obecným domom stará socha Najsvätejšej Trojice. Čo robia naši liberálni občania? Aby sa vraj žid nad touto sochou nehoršil, idú ju na iné miesto preložiť. Či ste už videli dačo podobného vo svete kresťania! Takéhoto kroku a skutku sú len liberáli schopní. Zabúdajú, že Boh nedá zo seba posmech robiť.

Jedon občan ľudák.

Sóskút.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie môjho dopisu v našom obľúbenom «Kresťane».

Najsamprv s radosťou zdeľujem cteným čitateľom «Kresťana», že my tu v stolnobelohradskej stolici, neďaleko hlavného mesta, sme od Boha všemohúceho tak užitočné dažde a tak pekné časy dostali, že každému hlboko zmýšľajúcemu kresťanovi srdce musí od radosti plesaf a Bohu všemohúceму vďaka a chválu vzdávať.

My Sóskúťania máme v našom chotáre od východu veľké skalnaté vrchy a v týchto vrchoch sú kamenné bane, v ktorých si my chudobnejší ľudia veľmi ťažkou prácou náš chlieb vyhadávame. Práca táto je veľmi ťažká a predsa sa za ňu prítomne pomerne veľmi málo platí. Pred dvadsať-tridsať rokami si kamennár u nás aj trikrát toľko zarobil ako teraz. Vtedy ale ten zvestný liberalizmus nemal tak všetko vo svojich pazúroch ako včul. Že včul ľud ťažko robí a pri tom má málo zárobku, tomu je len ten liberalizmus na príčine. Ako ten liberalizmus cez 35 rokov gazdoval u nás, to vidíme aj z toho, že za tento čas na milióny holdov čarovalo majetníkov a veľkým dielom dostalo sa do židovských rúk.

Povinnosťou je teda každého kresťana na tom pracovať všemožným zákonným a dovoleným spôsobom, aby sa ľud konečne vysvobodil z toho ťažkého otructva liberalizmu. Toto sa ale len tak stane, keď sa ľud bude vzdelávať a čítať bude knihy a spisy, časopisy a noviny kresťanské. Jedon nemecký biskup raz povedal; «Do katolíckeho domu púšťajme len noviny v katolíckom duchu pisané, ktoré nám neotrovia naše deti». A tento biskup ako keby mi bol zo srdca hovoril, má pravdu. Ako sú pre katolícku rodinu najlepším priateľom noviny v kresťanskokatolíckom duchu pisané, tak oproti tomu noviny, ako ich píše liberáli a židia, sú len ku záhube ľudu nášho.

P. Bilík.

Štjavnik.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosíme v našom obľúbenom «Kresťane» láskave uverejniť výkaz nasledujúcich milodarov, ktoré ku pozdvihnutiu cti a chvále Božej farníci štjavníckí (trenč. stol.) pracujúci v Amerike, na novovystavenie organa zo svojho ťažkého a mozolného zárobku vďačne obetovali, ako nasleouje:

1. Z *Tarentum Pa*, dľa zbierky Štefana Labuda, *Tomáša Šišo Jána Haju*: Ján Čujdik 25 korún, Tomáš Masiarik 10 kor., Juro Bielík 15 korún, Štefan Chvalník 25 kor., Franc Bachorík 2 kor. 50 hal., Tomáš Rakovan 5 kor., Ján Selmek 10 kor., Štefan Muška 10 kor., Michal Botéinec 10 kor., Ján Hujo 5 kor., Juro Drblík 5 korún, Štefan Sekeraš 1 kor. 25 hal., Gašpar Minárik 25 korún, Pavel Labuda 11 kor. 25 hal., Martin Hudek 5 kor., Andrej Mrišo 25 kor., Pavel Mrišo 2 kor. 50 hal. Jozef Harčina 3 kor. 60 hal., Mikuláš Mišejka 20 kor., Štefan Danik 25 kor., Jozef Gežo 10 kor., Anna Palko 1 kor. 50 hal., Juro Stariček 1 kor. 25 hal., Lorenc Moravčík 1 kor., Tomáš Šišo 25 kor., Štefan Mrazík 10 kor., Štefan Város 5 kor., Jozef Mrišo 5 kor., Imrich Strieblík 5 kor., Jozef Malík 25 kor., Tomáš Hatas 50 kor., Štefan Motošický 10 kor.

Ján Klučínek 20 kor., Andrej Bednár 1 kor. 25 hal., Gal Čička 1 kor. — Súhrnom 400 korún.

2. *Z New Kesington Pa*, dľa zbierky *Jána Džanaj*: Ondrej Danik 7 kor. 50 hal., Štefan Kotkolik 10 korún, Franc Hujo 10 kor., Štefan Homolik 5 kor., Jozef Milúch 10 kor., Jozef Pastorek 25 kor., Šimon Privalasky 2 kor. 50 hal., Ondrej Vanhoklás 10 kor., Vendel Kašajko 20 k., Ján Tunej 25 kor., Franc Galo 5 kor., Jozef Džanaj 10 kor., Štefan Sakmár 25 kor., Štefan Čupec 10 kor., Štefan Prašek 5 kor., Alexander Klibany 5 kor., Matej Hraboš 5 kor., Ondrej Belko 5 kor., Martin Červenec 5 kor., Štefan Šišo 15 kor., Ján Džanaj 10 kor., Štefan Kudamik 10 kor., Štefan Majčík 5 kor. — Súhrnom 235 korún.

3. *Z Springdalle Pa*, dľa zbierky *Štefana Židek*: Štefan Durec 55 kor., Jozef Cambal 50 kor., Štefan Mikolašik 25 kor., Jozef Hranica 25 korún, Matej Fajbik 10 korún, Štefan Kalabus 2 korún 25 hal., Štefan Židek 50 korún, Štefan Minárik 25 kor., Martin Labuda 25 kor., Mikuláš Hranica 20 kor., Ján Camhal 5 kor., Majk Gavaj 1 kor., Štefan Jurina 50 kor., Ján Huško 25 kor., Juro Illo 25 kor., Martin Lejuš 10 kor., Jozef Tabaček 2 kor. 25 hal. Súhrnom 400 korún.

4. *Ross Fort-Toledo Ohio*: Ján Bernat 30 korún.

<i>Štefan Nemchel</i> , úctovník.	<i>Štefan Ballay</i> , predseda.	<i>Ondrej Jakubik</i> , pokladník
	<i>Štefan Čupec</i> , pokladník.	

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Z Našeho mestečka Velkej Bytče nám už príde všetkým vyvandrovať. Začiatkom augusta minulého roku zohrelo u nás pol mestečka. Ľud je tu i tak biedny a nedostalo sa nám v našom veľkom nešťastí žiadnej pomoci ani od štátu, ani od jednotlivých dobrodejných ľudí. Stávali sme si teda naše chlalúčky ako sme mohli. Len že sa nám do toho zamiešala hneď naša vrchnosť a z tej príčiny, ako to proti nám udávali, že sme sa pri stavaní nedržali predpisov tejto vrchnosti, pokutovali nás každého hneď na 20 korún, ktoré aj od každého pohoreleca nemilosrdne vybrali. Nasbieralo sa takýchto pokút do 900 korún. Keď sme si ale pri platení kvitancie pýtali, to nám povedali, že sa od takýchto peňazí kvitancie nedávajú. Dobré by bolo tento neriad stoličnej vrchnosti oznámiť, aby sa do toho trochu zamiešala a poriadok u nás urobila. Nového ináč nič nenie u nás, žijeme všetci len v starej biede. V susednej obci, v Rovném, je viacej nového; tam zmizly obecné peniaze a peniaze čo boly nazbierané na kostol; zmizol ale aj notár. Vzal si vraj vakácie na jeden mesiac a išiel do Abbazie. Keď ho tam však hľadali, bolo povedané, že odišiel do Ameriky. Nuž možno, bárs je to ďalej ako Abbazia. Kto a kedy mu ale dal pas na cestu? Nad týmto môžu včul rozmýšľať tí rovňanskí občania, čo tie chybujúce peniaze do obecnej kasse musia teraz platiť.

Pán Boh s nami a zlé preč.

Eudák Bytčm.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

Súbežné vyzvanie. Uh. štátny ústav pre hluchonemých v Budapešti v nasledujúcom školskom roku prijme asi 45 nových žiakov. V prvom rade prijatí budú sice hluchonemí zo sidelného hlavného mesta a z jeho okolia, v druhom rade ale prijmu sa z bár ktorého miesta našej krajiny takí hluchonemí, ktorí útraty vydržovania svojho zabezpečiť vedia. Ponevác prijatie do ústavu stáva sa dľa poriadku dorazenia zadaných prosbopisov, radno jest, aby patriční rodičia prosbopisy čím skôr doposlali. Ďalšie vysvetlenie a tlačené formuláre ku prijatiu potrebné zdarma zasiela na žiadosť správa ústavu. (Budapest, VIII., Mosonyi-uteza 8. číslo.)

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Š. S. Köpösd. Žiadate si knihu zákonov. Aby sme Vám takúto knihu poslať mohli, to nám musíte odpísať o ktorých zákonoch alebo v akej záležitosti chcete mať takú knihu. Bo je tých zákonov veľmi mnoho, keby ste ich cez celý život čítali, to ich všetky až do smrti neprečítate. A tieto zákony vytlačené sú v mnoho knihách. A týchto knih je toľko, že by ste nymi dobrú fúru naložili. Musíte nám teda aspoň to odpísať v akej záležitosti chcete mať ten zákonník. Alebo jestli nám záležitosť opíšete, potom Vám odkážeme v odkazoch redakcii alebo v liste, čo o tejto záležitosti aký zákon hovorí. Ostatne notár povinný je dať Vám vysvetlenie, kedykoľvek si ho žiadate.

Cestovateľ od Trenčína. Dva dopisy sme dostali. Sú ozaj dobré a uverejníme ich v budúcom čísle. Veľmi by sme Vám boli povďační, keby ste nám o trenčianskych pohyboch a pomeroch častej dopisovať ráčil. To Trenčiansko zdá sa celkom zmeravelo. Však tam len snád nepanuje zmeravenie krkov, že sa z tadial nič nehýbe. Ani o tom nečúvať ako tam ľudia zmýšľajú o Fejervárym. Či im tam už všetko jedno či Hederváry, či Fejerváry a či Lárifary?

S. Privigye. Ďakujeme za doručené nám rukopisy. Všetko časom uverejníme. Aký beh berie vyšetovanie. Zdravstvujte.

Vyzvanie stranivá značenia akcií.

Ten živý peňažný a úverkový obeh, ktorý v posledných rokoch v okrese prievidzkom badáme, zvláštne ale tá okolnosť, že v jedinom prievidzkom peňažnom ústave, nevyhovujú — bez ohľadu na osobu — požiadavkam úver — hladajúcim, pohla nás k tomu, aby sme v Prievidzi jedon nový peňažný ústav založili.

Hlavný cieľ náš je: aby ústav tento — bez ohľadu na osobu — každemu, kto sa k nemu o požičku obráti, primerano k jeho hmotným pomerom, a kreditu, dal po žičku na malé úroky, a zvlášte, aby všetky druhy tohoto oboru chytró a pri ľavných podmienkach pre stránky prekonal.

Všeobecnej potrebe chceme teda vyhoveť, keď ústav tento zakladáme a to pod názvom «Prievidzká hospodárska ľudová banka» s ústrojnou akcionárnej spoločnosti. A aby akcie naše aj chudobnejší mohli si zaopatriť: cenu jednej akcie určili sme v hodnote 50 korún.

Vypustíme 2000 akcií po 50 korún, čo sôdpovie 100.000 kor. základine. Každý ten, ktorý značiť si chce akcie banky, povinný je pri podpise 10% hodnoty jich zložiť do ruky toho, u koho hárok podpísal; 20% ceny akcie platiť bude behom 15 dní po základnom válnom shromaždení; ostatných 70% ale — rátajúc od dňa válného shromaždenia 4% od týchto peňazí — do 1. septembra roku 1905. bude sa platiť u p. Štefana Kmetyko prievidzkého občana a pokladníka ľudovej banky, z čoho on kvitanciu vystaví.

Kto termíny tieto zamešká stratí tých 10%, ktoré zaplatil pri značení akcií. Od každej akcie platiť sa pri podpise 1 koruna na základné útraty.

Zakladajúci výbor zadrží pre seba to právo, aby určil počet akcií pre tých, ktorí ich značia, a vymenovanie prvého riaditeľstva banky.

V Prievidzi, 3-ho júla 1905.

Zakladatelia banky:

Ernest Sporzon, Teodor Moser, Georg Adámik, Kálmán Brestyensky, Vincenc Hayek, Mihal Hojtš, Štefan Kmetko, Franc Kluch, Štefan Lévy, Ignác Lukáč, Tomas Luprich, Franc Roháč, Matej Sásska, Valent Vamó, dr. Desider Haitsch.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Choré deti a kto z mladi zvieratka mučí, ten sa ľudí mučiť učí. Dve rozprávky. Spísal August H. Škul-téty. Vydal J. Gašparik, knižný a papierový obchod v Turč. Sv. Martine.

Ježiš priateľ dietok. Spísal Štefan Janovčík, farár v Likavke. Piate vydanie. Odporúča sa dôst. farským úradom a všetkým ktorých sa týka. K dostaniu za predoslé ceny výlučne u V. V. Herle, knihárstvo. Lipt. Ružomberok.

Listy Svätého Antona. Poučno zábavný mesačník náboženského obsahu. Cieľom rozširovania úcty svätého Antona Paduanského a dobrého diela chleba chudobných odporúča sa všetkým veriacim. K dostaniu Budapest, VIII., Sándorföherczeg-u. 36. Predplatné na celý rok pre Europu 2 koruny, pre Ameriku 3 koruny.

Životopis sv. Alojza Gonzagy S. J. Redakcia «Posla b. Srdca J.» obstarala sa o nové vydanie Života sv. Alojza. Životopis tento je v každom ohľade odporúčania hodný. Opísané v dielci udalostí svätého vyobrazujú sa 30 obrázkami milým, zaujímavým spôsobom. Starí a mladí budú ho zarovnak s veľkým osohom čítať. Cena (navzdor tolkých obrázkov) mäkkoviazaného výtisku 50 halierov krem pošty. Tvrdo pekne viazaného výtisku 70 halierov. Pre Ameriku a Rusko: mäko 60 halierov, tvrdo 80 halierov. K dostaniu v Trnave.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVII. 1905. — Číslo 3—4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 K. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Karol Salva v liptovskom Ružomberku.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčík, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stranách s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite údom III. radu sv. Františka.

Dejiny milostivého miesta P. M. v Malej Veske. Dostať: Edvard Bulický, knihár v Košiciach (Kassa) za 20 halierov, s poštou za 29 hal. Pri objednaní viac výtiskov lacnejšie. Odporúčame.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov. Pšenica: tiská K 18:30—18:95, peštianska K 18:25—18:80, belehradská K. 18:25—18:85, banátska (77 kilogramová) K. 18:10—18:85. — Raž: K. 14:70—14:90. — Jačmeň na krm K. 14:35—15:20. — Ovos: prvotriedny 14:50—14:90, druhotriedny 14:30—14:50. — Kukurica: K. 15:15—15:30. Repica: K. 22:50—23:00. — Proso: K. —.—.—.

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	29—	28—	27·20	26·40	25·60	24·80	24—
		č.	7	7½	8		
		K.	21·00	19—	14—		

Otruby: K. 13·20, hrubé K. 13·20.

Datelinové semä: lucerna K. 104·00 do 112·00 za 100 kilogr.

Strova: Veľký biely *bôb*: K. 27·00—23·00, tmavý K. 18·00—19·00, drobný K. 28·00—29·00, tarkavý K. ——. **Hrach:** K. 31·00—41·00 — *Šošovica* veľká čistá K. 40·00—44·00 — *Konopné semä:* K. 26·00—27·00. — *Lanové semä:* prima K. 18·00—19·00. — *Rasca:* K. 62·00—64·00. — *Mak:* sivý K. 53·00—54·00, modrý K. 56·00—57·00. — *Ladník:* K. 14·00 do 15·50. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* raffinovaný K. 79·00—79·50, kockový K. 82·00—83·00, kandis biely K. 84·00, žltý K. 82·00 za 100 kilogr. pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 42·50 ruský (***) K. 40·50 za 100 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 23·00—27·00, slavonský (1904) K. 00·00—00·00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 24·00 do 25·00 srbské (80—85 kus.) K. 26·00—26·50.

Sviňská masť: bpeštianska K. 136·00 do 137·00.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusova K. 126·00—128·00 za 100 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 155·50 do 156·50. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 55·00—56·00.

Telegram!

Sukne lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasiela: **Adolf Jelínek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodí sa zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen ízevratím; nespokojenosť vyloučena! — Do 5 Kg. balíka se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamene nie a nazpät prijae je pod toutivýnimkou dovolené jestli sa ne po tové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Nížepodpísaný, vo **Frajštáku na Franc-Jozefplaci** pod číslom domu 334. otvoril som

kresťanský udinársky a mäarský obchod

ktorý pod zák. **JÁN OLLÉ** zamýšlam znač. firmou prevádzať

Keď sa odvolávam na moju zbeblnosť a skúsenosť, ktorú som si v tomto obore cez viacej rokov v prvej dielni na klobásky v Prešporke zadovážil a ponevác som v takom položení že i tým najvyšším požiadavkam et. obecnstva zodpovedať môžem: Prosim pre tento môj obchod o výdatnú priazen a trvam s úplnou uctov **Ján Ollé** udeninár a mäsiar.

K povšimnutiu: Každý kúsok mydla s menom **SCHICHT**, čistý a slobodný je každej škodlivej látky.

Schicht-myddlo!

(ináč jeleňa, alebo myddlo klúča)

je to najlepšie k upotrebovaniu
to najlacnejšie ku čisteniu šiat
a umyvaniu každého spôsobu.

Záruka: 25.000 korun platí firma **Juraj Schicht** v Aussigu bárskomu, čo je v stave dokázaf, že myddlo s menom **Schicht** obsahuje v sebe dajakú škodlivú miešaninu. l.

Daj Pán Boh milým čitateľom!

Chcete zdravý byť? Alebo chcete upadnúť do trápenia, obzvlášte na dedine, kde nie to na rýchlo lekárska pomoc? Keď nie, vtedy prečítajte si o **Fellerovom Elsa-Fluidu**. Tak zvaný **Fellerov Elsa-Fluid** není tajný liek, ktorý je istý a potom aj lacný tak, že i ten najbohatší a najchudobnejší môže ho dostať a užívať za jednu a tú istú cenu. — Dorabateľ je: Eugen V. Feller, lekárnik, Stubica, Templom-utca 18. (Záhrebska stolica), ktorý už viac ako 65.000 povďačností a postenia dostal takmer z každého kuta krajín sveta.

Takzvaný Fellerov Elsa-Fluid, ako je známo, bol už i v Ríme, Paríži, Londóne a v Berlíne na výstavách zlatým medaillonom a krížom vyznačený. Dorabateľa Eugen V. Feller, lekárnik, vyvolil si už aj jeho cis. a kráľ. výsosť Filip Bourbon za jeho dvorného dodávateľa a odtých čias není dávno čo dostal zas strieborný medaillon od ústavu «Červeného-Križa». Tého vyznačenia tiež dokazujú to, že na kolko je výborný Fellerov Elsa-Fluid.

Keď tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid s vodou s miešaný, oči, tvár a telo v umívaní po rebujeme, vtedy koža hlavy a zrak očí veľmi sa osilujú.

Neplačme a nejakajme, keď na mnohé bolesti, ako hlavy bolenia, trhanie, šuškanie, opuchnutie, pichanie atď. atď. trpíme, ale upotrebuje tak zvaný Fellerov Elsa-Fluid, ktorý po krátkom na tretí si lno v liečení nezdravých častí tela napreduje.

Kto Fellerov Elsa-Fluid každodenne upotrebuje pri umívaní úst, tomu tiež, trati sa trápiaca bolesť.

Veľký počet podakovacích listov svedčia aj o tom, že Fellerov Elsa-Fluid **uľavuje, i krče, dávenie, a vládze i nad slabosťami takmer všetkými**. Výborne ale učinkuje pri takých bolestiach, ktoré pochádzajú od zleho trávenia; krom toho dodáva **chuti k jedlu a tráveniu zlých pokrmov, pokazeného žalúdka; v kašliach tiež rýchle pomáha ako zdravotníckymi vrchnosťami preskumany prostriedok**. S krz užívanie pomíne aj **nočné upotenie, kolíka, horúčof a srdeca klopanie**.

Preto potrebné by bolo, aby z tohto lieku vždy pár fliašiek pri dome na porúdzi bolo, žeby v prípade potreby, obľášte vtedy, keď lekárskej pomoci na blízko nie to, mali sme krýchlemu poskytnúť.

Fellerov Elsa-Fluid žiadnu nebezpečnosť neobsahuje a zato aj mnohí ľudia vyslovujú dobré vďakovanie. Následkom prechladnutia nôh zapričené rany lieči, ako tiež i potenie nôh! Vyťahne horúšof trpiacich na tele, pomáha proti s vrbeniu a palení rán. Dobré sa dá upotrebiť ako antiseptikus v čistení rán s vodou. Výborne uenkuje v natieraní po ustatom pochode a pri slabosťach.

Dobré matky vedia, prečo chvála Fellerov Elsa-Fluid keď pri umívaní detom rán vidia ten ucinok.

Tak same chvála ho aj na prsá a na pluca chori, ktorí v ľazkom dieňaní trpia.

Len jeden jediný pokus je do-statoný! Od pánov lekárov je možno spytať sa, ako treba Fellerov «Elsa-Fluid» aj pri druhých tuna nezpomenutých chorobách upotrebovať, lebo tí daktori, ktorí tento liek vyskúmali, tiež ho svojim chorým odporúčajú.

Lacnota a všestrané upotrebovanie také meno za dovážili Fellerovemu «Elsa-Fluidu», že ešte aj z Ameriky, Afriky i z Austrálie prichodia uznávajúce a podakujúce listy.

Dorabateľ si v novšom ase postavil

aj v Londíne fabriku (dieľnu).

Pre Rakúsko-Uhorsko sa opravdivý Fellerov Elsa-Fluid **jedine len u Eugen V. Fellerov lekárnik (apathekára) v Stubici templom-utca 18. sz. (Záhrebska stol.) dorába**, a ta sa majú aj všetky objednávký zasielať.

Ponevadž je Fellerov «Elsa-Fluid» natoľko neprekonateľný, predsa ešte mnohí sprobavali ho ľašovať, ktoré takéto ľalsifikácie (padelanie) treba určite vždy bez všetkého domnievania nazad zaslať (odopreť) a ne nechaj me sa od nižšej ceny, alebo od bárs jakého fluidu, podobného mena oklamať (zaviesť).

Pravý Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z essencií prijemne voňajúcich bylín so známku „Elsa“) musí na všetkých úpravách a na každej fliaške nosiť takúto ochrannú známku, jaka je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». Ponevadž najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno, «Feller», a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelami (ako na príklad Zlatý-Elsa-Fluid, Lujza Fluid, Salvator-Fluid, Kotvový-Fluid, Inda-Fluid, Svetový-Fluid a volíaka bylínna esencija (Kräutergeist) atď.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa». Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu! **Zdarma** dostanete po každom **opätovne** objednanom tucte, **Elsa-Fluidu** 1 fliašku. **Chraňme sa od napodobnovania!** — Pri 12 fliaškách. Menej neposielame.

12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš	5 korún	— hal.
24 « « 12 « « 8 «	60 «	
36 « « 18 « « 12 «	40 «	
48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš	16 korún	— hal.
60 « « 30 « « 20 «		

Kto na žaludkové bolesti a na netrávenie (chufi k jedlu) trpí, tomunaj

lepšie odporúčajú sa **Fellerove Rebarbara-Elsa-Pilulky** s ochranou známku «Elsa» (Pil. rhei chim. comp.) na krátko: **„Elsa-Pilulky“**. Tého pilulky istotne rýchlo a bez bolasti napomáhajú na **prehnanie**; účinkujú rýchle, isto, bezbolastne, zvyšujú chuť k jedeniu a napomáhajú trávenie, čistia uľavuju ako bóle aj choroby žalúdka tráviacich ústrojov. Obzvláštne pri **zlom trávení, že táčke** atď. atď. a pri druhých chybách; dopomáhajú tiež i pri tvrdej stolici natoľko, nakoľko koža a druhé ústroje potrebujú sa. Veľký počet povďačných listov. Mnoho pochvali o užívaní piluliek v jedno spolu s Fellerovim **„Elsa-Fluidom“**. Pilulky sú len vtedy opravdivé, keď na žltó zabarvených škatulkách nachodi sa ochranná známka **„Elsa“** a podpis **„Feller“**.

6 škatuliek stojí **4 kor.**, a 12 škatuliek stojí **7 kor. 60 fill**

Fellerov pravý prach proti hmyzu

so známku «Elsa», kynoží škodlivý hmyz pri drúbeži, v maštali, v domácnosti, v zahrade, totižto muchy, bľchy, vši, ploščice, švaby, mravce. Prostriedok tento i v malej miere val'mu účinkuje. Následkom toho šíri sa všestranne a vytísa všetky ostatné drahé prostriedky. Jedna porcia stojí **1 korunu** (keď sa objednáva spolu s «Elsa-Fluidom»). Bez «Elsa-Fluidu» stojí 6 porcií franko 5 korún.

Kto chce dostať Fellerov Elsa Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napise adresu jediného dorábatela:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,
dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosťi princa Filipa Bourbona
STUBICA, Templom-utca 18. szám. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u. lekárnik Jozefa Töröka, v. lekárni «Nádor» dra Eggera.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.